

† Β Α Ρ Θ Ο Λ Ο Μ Α Ι Ο Σ
ΕΛΕΩ: ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ
ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΠΑΝΤΙ ΤΩ: ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΧΑΡΙΝ, ΕΙΡΗΝΗΝ ΚΑΙ ΕΛΕΟΣ
ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥ ΠΑΣΗΣ ΤΗΣ ΚΤΙΣΕΩΣ
ΚΥΡΙΟΥ ΚΑΙ ΘΕΟΥ ΚΑΙ ΣΩΤΗΡΟΣ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Αδελφοί καί τέκνα ἐν Κυρίῳ,

Συνεπληρώθησαν ἤδη εἰκοσιεννέα ἔτη ἀπό τῆς καθιερώσεως ὑπό τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, τῆς ἑορτῆς τῆς Ἰνδίκτου ὡς «Ἡμέρας Προστασίας τοῦ περιβάλλοντος». Καθ' ὅλον αὐτό τό διάστημα τό Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον ὑπῆρξεν ἐμπνευστής καί πρωταγωνιστής ποικίλων δράσεων, αἱ ὁποῖαι ἐκαρποφόρησαν πλουσίως καί ἀνέδειξαν τό οἰκολογικόν πνευματικόν δυναμικόν τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν παραδόσεως.

Αἱ οἰκολογικαί πρωτοβουλίαί τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἀπετέλεσαν ἕναυσμα διά τήν θεολογίαν, διά νά ἀναδείξῃ τās οἰκοφιλικάς ἀρχάς τῆς χριστιανικῆς ἀνθρωπολογίας καί κοσμολογίας καί νά προβάλλῃ τήν ἀλήθειαν ὅτι οὐδέν ὄραμα διά τήν πορείαν τῆς ἀνθρωπότητος ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἔχει ἀξίαν, ἐάν δέν περιλαμβάνῃ καί τήν προσδοκίαν ἐνός κόσμου, ὁ ὁποῖος θά λειτουργῇ ὡς πραγματικός «οἶκος» τοῦ ἀνθρώπου, εἰς μίαν ἐποχὴν κατά τήν ὁποῖαν ἡ συνεχῶς διογκουμένη ἀπειλή κατά τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος κυοφορεῖ μίαν παγκόσμιον οἰκολογικὴν καταστροφήν. Ἡ ἐξέλιξις αὕτη εἶναι ἡ συνέπεια μιᾶς συγκεκριμένης ἐπιλογῆς τρόπου οἰκονομικῆς, τεχνολογικῆς καί κοινωνικῆς ἀναπτύξεως, ἡ ὁποία δέν σέβεται οὔτε τήν ἀξίαν τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου, οὔτε τήν ἱερότητα τῆς φύσεως. Εἶναι ἀδύνατον νά ἐνδιαφερώμεθα πραγματικῶς διά τό ἀνθρώπινον πρόσωπον καί ταυτοχρόνως νά καταστρέφωμεν τό φυσικόν περιβάλλον, τήν βάσιν τῆς ζωῆς, κατ' οὐσίαν δηλαδή νά ὑπονομεύωμεν τό μέλλον τῆς ἀνθρωπότητος.

Παρά τό γεγονός ὅτι δέν θεωροῦμεν ὀρθόν νά κρίνωμεν τόν νεωτερικόν πολιτισμόν ἐπί τῇ βάσει «ἀμαρτολογικῶν κριτηρίων», ἐπιθυμοῦμεν νά ὑπογραμμίσωμεν ὅτι ἡ καταστροφή τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος εἰς τήν ἐποχὴν μας συνδέεται μέ τήν ἀλαζονείαν τοῦ ἀνθρώπου ἐναντι τῆς φύσεως καί τήν ἐξουσιαστικὴν σχέσιν του πρός αὐτήν, καθὼς καί μέ τό εὐδαιμονιστικόν πρότυπον τοῦ «πολλῶν δεῖσθαι» ὡς γενικῆς στάσεως ζωῆς. Ὅσον λανθασμένον εἶναι τό νά πιστεύωμεν ὅτι εἰς τό παρελθόν ὅλα ἦσαν καλλίτερα, τόσον ἄτοπον εἶναι νά κλείωμεν τὰ ὄμματα ἐνώπιον ὄσων συμβαίνουν σήμερον. Δέν ἀνήκει τό μέλλον εἰς τόν ἀνθρώπον, ὁ ὁποῖος ἀναζητεῖ ἀκαταπαύστως τεχνητάς ἀπολαύσεις καί νέας ἱκανοποιήσεις, ὁ ὁποῖος ζῆ διά τόν ἑαυτόν του καί ἀγνοεῖ τόν πλησίον, εἰς τόν ἀνθρώπον τῆς προκλητικῆς σπατάλης, οὔτε εἰς τόν ἀδικητὴν καί ἐκμεταλλευτὴν τῶν ἀδυνάτων. Τό μέλλον ἀνήκει εἰς τήν δικαιοσύνην καί τήν ἀγάπην, εἰς τόν μετοχικόν πολιτισμόν τῆς ἀλληλεγγύης καί τοῦ σεβασμοῦ τῆς ἀκεραιότητος τῆς δημιουργίας.

Τοιοῦτον ἦθος καί τοιοῦτος πολιτισμὸς διασώζεται εἰς τήν θεανθρωπίνην ἐκκλησιαστικὴν παράδοσιν τῆς Ὀρθοδοξίας. Εἰς τήν μυστηριακὴν καί λατρευτικὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας βιοῦται καί ἐκφράζεται ἡ εὐχαριστιακὴ θεώρησις, νοσηματοδότησις καί χρήσις τῆς δημιουργίας. Αὕτη ἡ σχέσις μέ τόν κόσμον εἶναι ἀσύμβατος μέ κάθε εἶδους ἐσωστρέφειαν καί ἀδιαφορίαν διά τήν πλάσιν, μέ κάθε μορφῆς δυῖσμόν πνεύματος καί ὕλης καί ὑποτίμησιν

της ύλικης πραγματικότητας. Τούναντίον, η εύχαριστιακή έμπειρία εύαισθητοποιεί και κινητοποιεί τόν πιστόν εις οίκοφιλικήν δράσιν έν τῷ κόσμῳ. Έν τῷ πνεύματι τούτῳ, η Άγία και Μεγάλη Σύνοδος της Όρθοδόξου Έκκλησίας ύπεγράμμισεν ὅτι εις τά μυστήρια της Έκκλησίας «καταφάσκεται η δημιουργία και ὁ άνθρωπος ένδυναμώνεται διά νά λειτουργή ὡς οίκονόμος, φύλαξ και "ιερεύς" αὐτῆς, προσάγων ταύτην δοξολογικῶς τῷ Δημιουργῷ» (Έγκύκλιος, §14). Κάθε είδους κατάχρησις και καταστροφή της κτίσεως και η μετατροπή της εις άντικείμενον πρός έκμετάλλευσιν άποτελεῖ διαστρέβλωσιν τοῦ πνεύματος τοῦ χριστιανικοῦ Εὐαγγελίου. Δέν εἶναι διόλου τυχαῖον, ὅτι η Όρθόδοξος Έκκλησία έχαρακτηρίσθη ὡς η «οικολογική μορφή» τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἐφ' ὅσον εἶναι η Έκκλησία, η ὅποια διέσωσε τήν Θεϊάν Εὐχαριστίαν ὡς πυρῆνα της ζωῆς της.

Συνεπῶς, η οικολογική δραστηριοποίησης τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου δέν άνεπτύχθη άπλῶς ὡς αντίδρασις εις τήν σύγχρονον πρωτοφανή οικολογικήν κρίσιν, δέν έδημιουργήθη άπό αὐτήν, αλλά άποτελεῖ έκφρασιν της ζωῆς της Έκκλησίας, προέκτασιν τοῦ εύχαριστιακοῦ ἤθους εις τήν σχέσηιν τοῦ πιστοῦ μέ τήν φύσιν. Αὐτή η έγγενής οικολογική συνείδησις της Έκκλησίας έξεδηλώθη εύθαρσῶς και εύστόχως έν ὄψει τῶν συγχρόνων άπειλῶν κατά τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος. Η ζωή της Όρθοδόξου Έκκλησίας εἶναι βιωμένη οικολογία, έμπρακτος και άκατάλυτος σεβασμός της κτίσεως. Η Έκκλησία εἶναι γεγονός κοινωνίας, νίκη κατά της άμαρτίας και τοῦ θανάτου, κατά της άυτοδικαιώσεως και τοῦ άτομοκεντρισμοῦ, άπό τά ὅποια έκπορεύεται η καταστροφή τοῦ περιβάλλοντος. Ο Όρθόδοξος πιστός εἶναι άδύνατον νά παραμένῃ άδιάφορος έναντι της οικολογικής κρίσεως. Η μέριμνα και η φροντίς διά τήν πλάσιν εἶναι συνέπεια και έκφρασις της πίστεως και τοῦ εύχαριστιακοῦ ἤθους του.

Εἶναι προφανές ὅτι διά τήν άποτελεσματικήν συμβολήν εις τήν αντιμετώπισιν τῶν οικολογικῶν προβλημάτων η Έκκλησία ὀφείλει νά τά γνωρίζη και νά τά μελετᾷ. Γνωρίζομεν άπαντες ὅτι η μεγαλυτέρα άπειλή διά τό περιβάλλον και τήν ανθρωπότητα εἶναι σήμερα η κλιματική αλλαγή και αἱ καταστροφικαί έπιπτώσεις της δι' αὐτήν ταύτην τήν ζωήν επί της γῆς. Αὐτή η θεματική έκυριάρχησε και κατά τό ξνατον οικολογικόν Συμπόσιον, τό ὅποιον διοργάνωσε τό Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον τόν παρελθόντα Ιούνιον εις τάς νήσους τοῦ Σαρωνικοῦ Σπέτσες και Ύδραν, μέ τίτλον «Γιά μιά πιά πράσινη Άττική. Διασώζοντας τόν πλανήτη και προστατεύοντας τούς κατοίκους του». Δυστυχῶς, η πρόσφατος καταστροφική πυρκαϊά εις τήν Άττικήν και αἱ άναμενόμενα συνέπειαι της προκληθείσης μεγάλης περιβαλλοντικής καταστροφῆς άποτελοῦν τραγικήν έπιβεβαίωσιν τῶν θέσεων τῶν συνέδρων διά τήν σοβαρότητα της οικολογικής άπειλῆς.

Τιμώτατοι άδελφοί και προσφιλέστατα τέκνα έν Κυρίῳ,

Ο οικολογικός πολιτισμός της Όρθοδοξίας εἶναι η ύλοποίησης τοῦ εύχαριστιακοῦ ὁράματος της δημιουργίας, τό ὅποιον συμπυκνοῦται και έκφράζεται εις τήν συνολικήν λειτουργίαν της έκκλησιαστικής ζωῆς. Αὐτό εἶναι τό αἰώνιον μήνυμα της Όρθοδόξου Έκκλησίας εις τό θέμα της οικολογίας. Η Έκκλησία λέγει και κηρύττει «αἰ ταῦτά» και «περί τῶν αὐτῶν», συμφώνως και πρός τά άνυπέρβλητα λόγια τοῦ Ίδρυτοῦ και κεφαλῆς αὐτῆς: «ὁ οὐρανός και η γῆ παρελεύσονται, οἱ δέ λόγοι μου οὐ μή παρέλθωσι» (Λουκ. κα', 33). Στοιχοῦσα τῷ πνεύματι τούτῳ, η Μήτηρ Έκκλησία καλεῖ τάς ανά τήν οἰκουμένην Αρχιεπισκοπάς και Μητροπόλεις αὐτῆς, τάς ένορίας και τάς ιεράς Μονάς, νά αναπτύξουν πρωτοβουλίας και συντονισμένας δράσεις, προγράμματα περιβαλλοντικής εύαισθητοποίησης, νά ὀργανώσουν συνέδρια και ὀμιλίας, ὡστε οἱ πιστοί νά συνειδητοποιήσουν ὅτι η

προστασία τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος εἶναι πνευματική εὐθύνη ἐκάστου ἐξ ἡμῶν. Τό φλέγον θέμα τῆς κλιματικῆς ἀλλαγῆς, τά αἷτια καί αἱ ἐπιπτώσεις του διά τόν πλανήτην καί τήν καθημερινότητα τῶν ἀνθρώπων ἀποτελοῦν εὐκαιρίαν διά προσεγγίσεις καί συζητήσεις ἐπί τῇ βάσει τῶν ἀρχῶν τῆς θεολογικῆς οἰκολογίας καί διά συγκεκριμένας πρακτικάς παρεμβάσεις. Εἶναι ζωτικῆς σημασίας νά δοθῇ ἔμφασις εἰς τήν δρᾶσιν εἰς τοπικόν ἐπίπεδον. Ἡ ἐνορία ἀποτελεῖ τό κύτταρον τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς, χώρον προσωπικῆς παρουσίας καί μαρτυρίας, ἐπικοινωνίας καί συνεργασίας, λειτουργικῆς καί διακονικῆς κοινότητος.

Ἰδιαιτέρα μέριμνα πρέπει νά ἐπιδειχθῇ διά τήν ὀργάνωσιν τῆς ἐν Χριστῶν διαπαιδαγωγήσεως τῆς νέας γενεᾶς, ὥστε νά καλλιεργῆται εἰς αὐτήν τό οἰκολογικόν ἦθος. Ἡ ἐκκλησιαστική κατήχησις πρέπει νά ἐνσταλάξῃ εἰς τήν ψυχὴν τῶν παιδίων καί τῶν νέων τόν σεβασμόν πρὸς τήν «καλὴν λίαν» πλᾶσιν, κίνητρα διά δραστηριοποίησιν εἰς τήν προστασίαν τοῦ περιβάλλοντος καί τήν ἐλευθεροποιὸν ἀλήθειαν τῆς ἀπλότητος, καί τῆς λιτότητος καί τοῦ ἀσκητικοῦ ἦθους, τοῦ μετοχικοῦ τρόπου τοῦ βίου καί τῆς θυσιαστικῆς ἀγάπης. Εἶναι ἀπαραίτητον, οἱ νέοι νά κατανοήσουν τήν εὐθύνην των διά τήν ἐφαρμογὴν ἐν τῇ πράξει τῶν οἰκολογικῶν συνεπειῶν τῆς πίστεώς μας, νά γνωρίσουν καί νά γνωστοποιήσουν τήν καθοριστικὴν συμβολὴν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου εἰς τήν ὑπόθεσιν τῆς προστασίας τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος.

Περαίνοντες τόν λόγον, εὐχόμεθα πᾶσιν ὑμῖν εὐλογημένον ἐκκλησιαστικόν ἔτος καί δαψιλῇ καρποφορίαν τῶν πνευματικῶν ὑμῶν ἀγώνων, ἐπικαλούμεθα δέ ἐφ' ὑμᾶς τήν ζωηφόρον χάριν καί τό ἀμέτρητον ἔλεος τοῦ πανδώρου Κυρίου καί Θεοῦ καί Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἀρχηγοῦ καί τελειωτοῦ τῆς πίστεως ἡμῶν, πρεσβείαις τῆς Παναγίας τῆς Παμμακαρίστου, ἧς τήν τιμίαν εἰκόνα, τό σεπτόν κειμήλιον τοῦ Γένους, ἐορτίως, εὐσεβοφρόνως καί ἐν ταπεινώσει σήμερον κατασπαζόμεθα.

βιη' Σεπτεμβρίου α'
Ὁ Κωνσταντινουπόλεως β.
διάπυρος πρὸς Θεόν εὐχέτης πάντων ὑμῶν